

**MINISTRY OF
FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK**
Danida

**ЗВІТ ПРО ОЦІНКУ РІВНЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ТА ІНІЦІАТИВ, ЯКІ НАДАЮТЬ ПІДТРИМКУ НАСЕЛЕННЮ,
ПОСТРАЖДАЛОМУ ВНАСЛІДОК КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ**

КИЇВ–2018

ДАНА ПУБЛІКАЦІЯ УПОРЯДКОВАНА ГРОМАДСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ «ГРОМАДСЬКИЙ ХОЛДИНГ «ГРУПА ВПЛИВУ» В РАМКАХ ПРОЕКТУ «ЗМІЦНЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ СЕКРЕТАРІАТУ УПОВНОВАЖЕНОГО ВРУ З ПРАВ ЛЮДИНИ», ЯКИЙ ВИКОНУЄТЬСЯ ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ООН В УКРАЇНІ ТА ФІНАНСУЄТЬСЯ МІНІСТЕРСТВОМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ДАНІЇ.

ДУМКИ, ВИСНОВКИ ЧИ РЕКОМЕНДАЦІЇ НАЛЕЖАТЬ АВТОРАМ ТА УПОРЯДНИКАМ ЦЬОГО ВИДАННЯ І НЕ ОБОВ'ЯЗКОВО ВІДОБРАЖАЮТЬ ПОГЛЯДИ МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ДАНІЇ, ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЧИ ІНШИХ АГЕНЦІЙ ООН.

Автор звіту – Ганна Лукінова

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ГРОМАДСЬКИЙ ХОЛДИНГ «ГРУПА ВПЛИВУ»

КОНТАКТИ:

Тел.: +38 050 477 08 00

01033, Київ, вул.Саксаганського, 41в/4

FB: www.facebook.com/grupa.vplyvu

E-mail: grupa.vplyvu@gmail.com

Сайт: www.vplyv.org.ua

ЗМІСТ

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	4
ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО НАДАЮТЬ ПІДТРИМКУ ПОСТТРАЖДАЛОМУ НАСЕЛЕННЮ: ЗАГАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ	4
ВНУТРІШНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ/ІНІЦІАТИВ	6
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ	9
МЕДІА-АКТИВНІСТЬ	11
ПАРТНЕРСТВА	13
ПОТРЕБИ У НАВЧАННІ ТА ІНШІЙ ПІДТРИМЦІ	16
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	17
Додаток. Географічний розподіл організацій та ініціатив, що брали участь в оцінюванні	18

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2018 року «Громадський холдинг «ГРУПА ВПЛИВУ»» вже вдруге провів оцінювання рівня організаційного розвитку організацій, які надають підтримку населенню, постраждалому внаслідок конфлікту. Вперше таке оцінювання проводилось 2016 року, в ході якого було виявлено, що організації, які виникли після анексії Криму та початку збройного конфлікту на Донбасі, великою мірою працюють на волонтерських засадах і потребують підтримки для розвитку внутрішніх систем і стандартів.

Основною метою оцінювання 2018 року було виявити зміни, які відбулись в сфері організаційного розвитку, і подальші потреби організацій у навчанні та іншій підтримці.

Онлайн-опитування організацій було проведено у березні-квітні 2018 року. У ньому взяли участь представники 90 організацій та ініціатив з усієї України (83 з них – зареєстровані, 7 – не зареєстровані). Географічний розподіл і територіальне охоплення організацій наведено у додатку.

Анкета для керівників організацій/ініціатив включала до себе питання, пов'язані з внутрішнім потенціалом організацій, фінансовою життєздатністю, медіа-активністю, партнерствами і наявними потребами у навчанні та іншій підтримці.

У цьому звіті наведено порівняння результатів оцінювання 2016 та 2018 років, а також проаналізовано наявні відмінності між організаціями, які виникли до 27 лютого 2014 року («старими» організаціями), і тими, які виникли пізніше («молодими» організаціями).

Зіставляючи отримані результати оцінювання, варто враховувати, що більш розвинуті організації були менш мотивовані брати участь в опитуванні на відміну від менш розвинутих організацій, які усвідомлюють нагальну потребу у навчанні та подальшій підтримці.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО НАДАЮТЬ ПІДТРИМКУ ПОСТРАЖДАЛОМУ НАСЕЛЕННЮ: ЗАГАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ

41% опитаних організацій почали свою діяльність до 2014 року, тимчасом як 59% організацій виникли після анексії Криму та початку АТО. Якщо подивитися на основні напрями їхньої діяльності, бачимо, що за два роки вони суттєво не змінилися: більшість організацій продовжують працювати над інтеграцією ВПО до місцевих громад (61%), розвитком громадянського суспільства (61%), надавати інформаційно-консультаційну підтримку (56%), організовувати дозвілля та навчальні заходи для дітей (49%), надавати первинну юридичну допомогу (46%), психологічну допомогу (44%), розповсюджувати гуманітарну допомогу (37%), забезпечувати дозвілля для дорослих (36%), допомагати у працевлаштуванні (36%) і провадженні бізнесу (34%), підтримувати людей з інвалідністю (28%), надавати допомогу бійцям АТО та членам їхніх родин (28%), здійснювати соціальний супровід вразливих ВПО (23%), документувати порушення прав людини (22%), надавати вторинну юридичну допомогу (17%), сприяти вивезенню та розселенню ВПО (8%) і надавати медичну допомогу (2%). Такі напрями діяльності, як розвиток громадянського суспільства, допомога людям з інвалідністю, допомога бійцям АТО та членам їхніх родин, а також документування порушень прав людини, було додано до анкети лише 2018 року, але у відповідях 2016 року багато організацій згадували їх у категорії «Інше».

Окрім надання безпосередніх послуг для населення, постраждалого внаслідок конфлікту, багато організацій працюють над лобіюванням його прав та інтересів. 2018 року 62% організацій зазначили, що вони проводять просвітницькі кампанії для підвищення рівня обізнаності місцевої громади про проблеми постраждалого населення; 39% організацій проводять адвокати-кампанії для впливу на органи державної влади задля прийняття сприятливих рішень; 11% організацій беруть участь у розробленні та просуванні законопроектів, що регулюють права постраждалого населення. Останній показник майже вдвічі нижчий у 2018 році, аніж у 2016 році, але це пов'язано не з тим, що менше організацій почали брати участі у розробленні та просуванні законопроектів, а з тим, що в опитуванні 2018 року брали участь менш досвідчені (і, відповідно, більш зацікавлені у подальшій підтримці) організації.

Загалом проведення просвітницьких та адвокати-кампаній є важливим показником, який свідчить про те, що громадський сектор не лише оперативно реагує на поточні проблеми постраждалого населення, а й працює над пошуком довготермінових стратегічних рішень. Зрозуміло, що потенціал організацій у цій сфері дуже різний, але вони усвідомлюють важливість такої роботи і готові розвиватися в цьому напрямі (див. розділ «Потреби у навчанні та іншій підтримці»).

Організації, які надають підтримку постраждалому населенню, зазвичай також працюють у сфері просування демократії та захисту прав людини, активізації громад і місцевого розвитку, а також допомагають представникам інших уразливих категорій населення (людям з інвалідністю, малозабезпеченим, ВІЛ-інфікованим тощо). Це позитивний показник, який свідчить про комплексний підхід до роботи, різноманітність цільових груп і сталість таких організацій у довготерміновій перспективі.

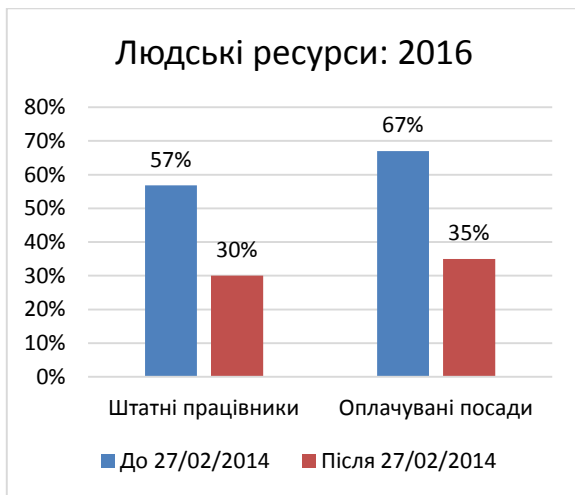
ВНУТРІШНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ/ІНІЦІАТИВ

Людський потенціал

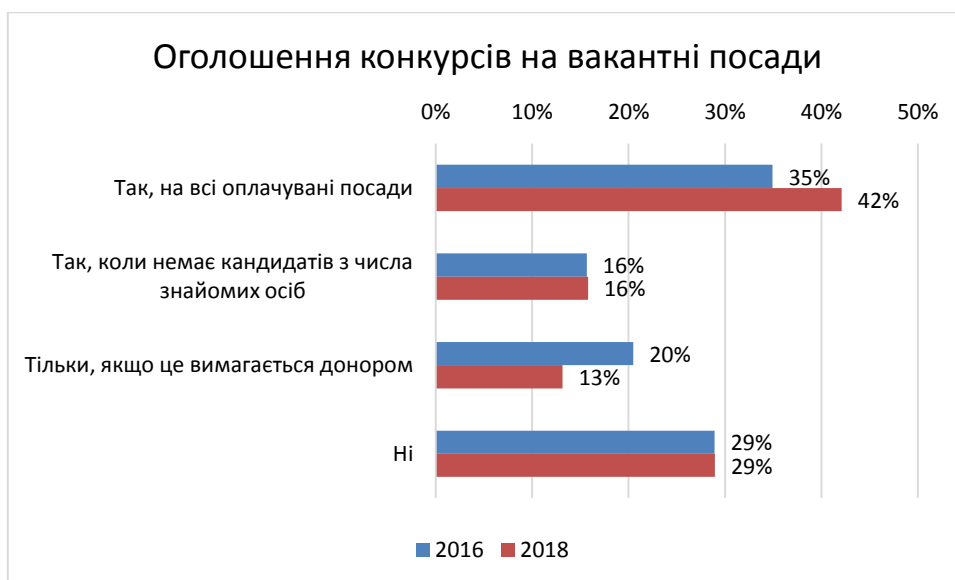
Опитані організації мають дуже різну кількість членів: від кількох осіб до кількох десятків чи навіть сотень, але в середньому кількість членів коливається в межах 15–25 осіб, тимчасом як в основну команду входить 5–10 осіб.

Якщо порівнювати дані 2016 та 2018 років, бачимо, що загалом скоротилася кількість організацій, які мають штатних працівників та оплачувані посади, але це радше пов'язано з тим, що в опитуванні 2018 року брали участь менш досвідчені організації (які, відповідно, були більш зацікавлені у подальшому навчанні та підтримці). 2018 року 34% організацій зазначили, що мають штатних працівників і 42% – оплачувані посади. 2016 року ці показники становили 44% і 52% відповідно. До того ж зберігся розрив між «старими» та «молодими» організаціями.

Так, 2018 року 46% «старих» організацій зазначили, що вони мають штатних працівників – виконавчого директора, бухгалтера та ін. Для «молодих» організацій цей показник становить 26%. Оплачувані посади мають 51% «старих» і 36% «молодих» організацій. В організаціях, які не мають штатних працівників, є люди, які виконують основні адміністративні функції: виконавчий директор, бухгалтер, фандрейзер, PR-менеджер, офіс-менеджер тощо.

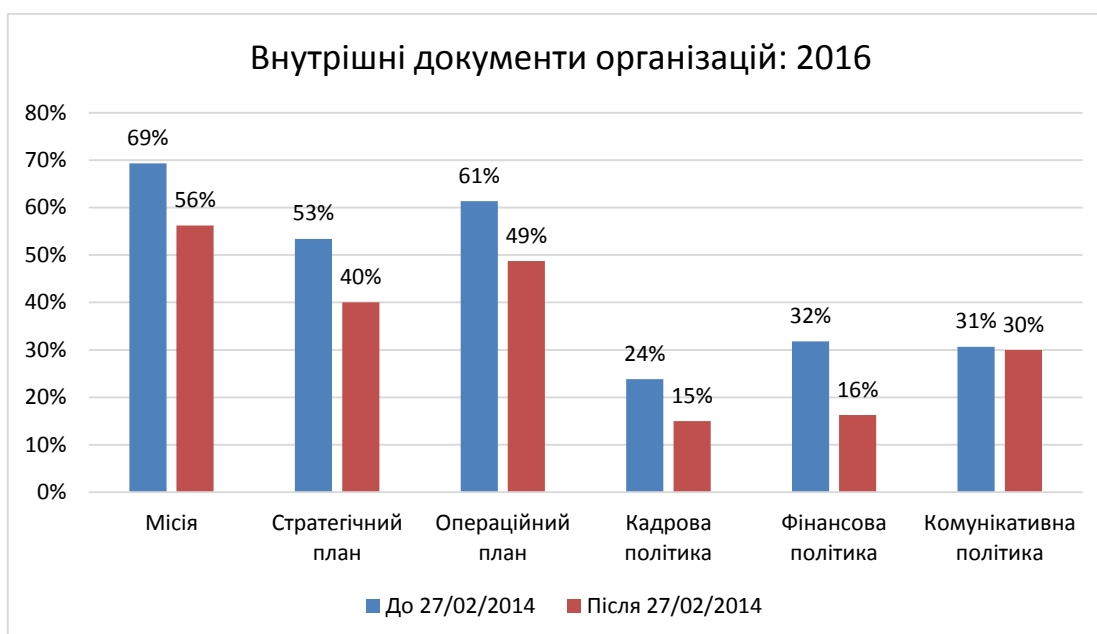
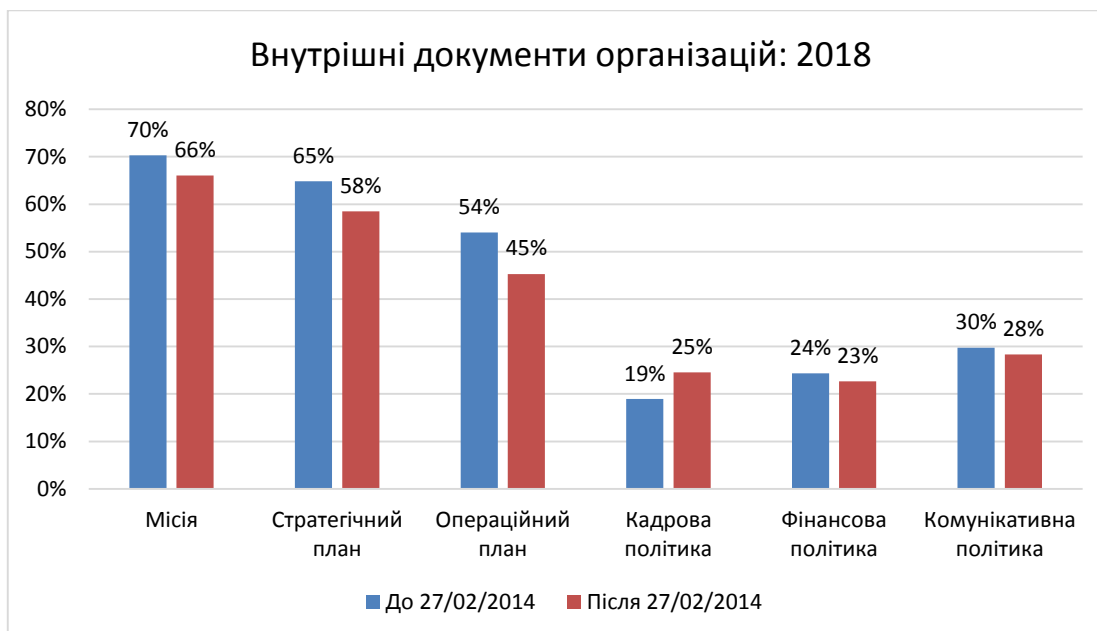
З тих організацій, які мають оплачувані посади, 42% оголошують конкурси на всі посади, ще 16% – у разі, якщо немає кандидатів з-поміж знайомих осіб, 13% – якщо цього вимагає донор. 29% не оголошують конкурси на вакантні посади. Порівнюючи дані обох оцінок, бачимо, що збільшився відсоток організацій, які оголошують конкурси на всі посади.

Загалом організації мають досить розвинений людський потенціал, навіть ті, що виникли впродовж останніх чотирьох років. Основним викликом залишається залучення та мотивація волонтерів, а також утримання кваліфікованих кадрів в умовах проектного фінансування (не завжди конкурентна заробітна плата, тимчасове працевлаштування тощо). Не менш актуальним є питання розвитку наявних людських ресурсів, про що йтиметься нижче в розділі про потреби у навчанні.

Внутрішні системи та стандарти

Переважна більшість організацій мають місію (68%) і стратегічний план (61%). Операційний план мають 49% організацій, бюджет на рік – 26%, фінансову політику – 23%, кадрову політику – 22%, комунікативну політику – 29%. Окремі організації також зазначали, що вони мають політику членства та етичний кодекс. «Молоді» організації трохи відстають від «старих» за наявністю внутрішніх документів, але якщо порівняти дані 2016 та 2018 років, бачимо, що цей розрив скорочується.

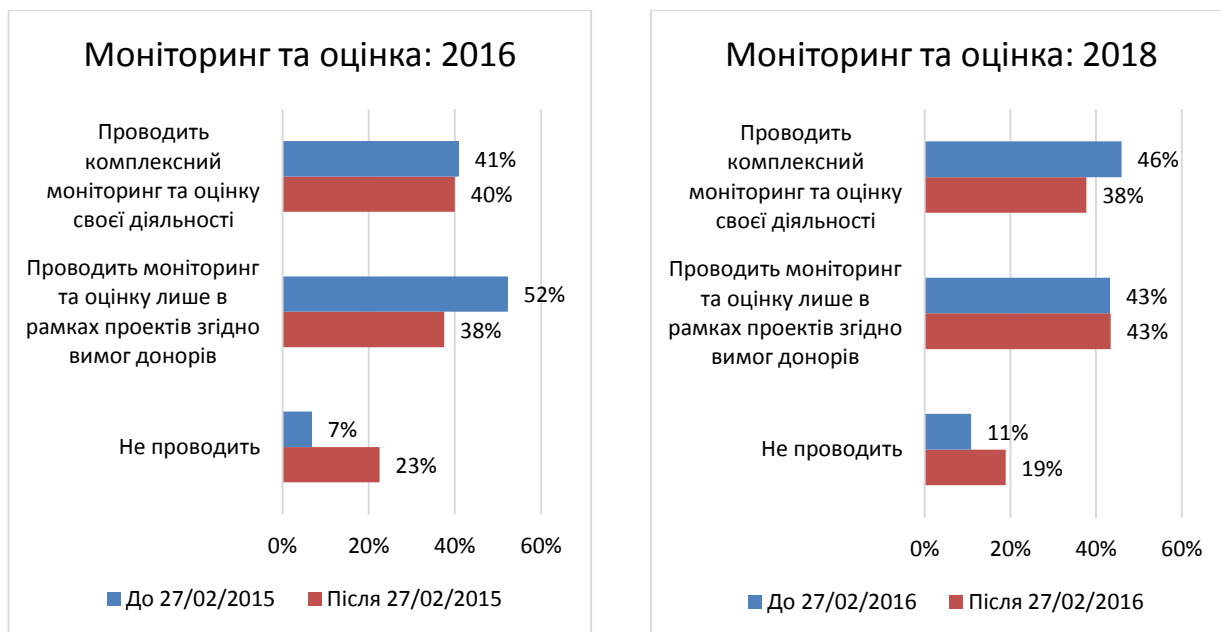

Більшість організацій (59%) зазначили, що їхнє правління збирається відповідно до статуту, затверджує звіти про роботу та використання коштів і бере участь у плануванні діяльності організації на наступний період. 18% вказали, що їхнє правління збирається відповідно до статуту, затверджує звіти про роботу та використання коштів, але не бере участі у плануванні діяльності організації. Інші 18% зауважили, що збори правління носять формальний характер і не впливають на поточну роботу організації. «Молоді» організації мають не менш активне правління, аніж «старі»; серед них вирізняються лише ті, що не зареєстровані і, відповідно, правління не мають. Суттєвих відмінностей у даних 2016 та 2018 років немає.

Переважає більшість організацій (67%) проводять неформальний моніторинг програмного середовища та оцінювання потреб цільової аудиторії (відстеження новин, особисте спілкування з клієнтами та ін.). Ще 26% організацій зазначили, що вони проводять формалізований моніторинг програмного середовища та оцінювання потреб цільової аудиторії (регулярне відстеження становища постраждалого населення, змін до законодавства, власні дослідження, опитування та ін.). 8% організацій взагалі не проводять моніторинг програмного середовища. «Молоді» організації не поступаються «старим» за цим показником. Суттєвих відмінностей у даних 2016 року та 2018 року немає.

41% організацій проводять комплексний моніторинг та оцінювання своєї діяльності (навіть якщо цього не вимагають донори), а 43% організацій проводять лише в рамках проектів згідно з вимогами донорів. 16% організацій не проводять моніторинг та оцінку взагалі. Серед «молодих» організацій вищий відсоток тих, хто не проводить моніторинг та оцінювання своєї діяльності, але якщо порівняти дані 2016 та 2018 років, бачимо, що це відставання зменшується.

Абсолютна більшість організацій (82%) ведуть облік тих, кому надається допомога. 26% мають офіційні критерії, затверджені у внутрішніх документах організації, на основі яких приймають рішення про надання допомоги тій чи тій особі. Ще 61% мають неофіційні критерії, які використовують під час прийняття рішень. 13% не мають таких критеріїв. Відсоток організацій, які не мають критеріїв надання допомоги, вищий серед «молодих» організацій. Суттєвих відмінностей у даних 2016 та 2018 років немає.

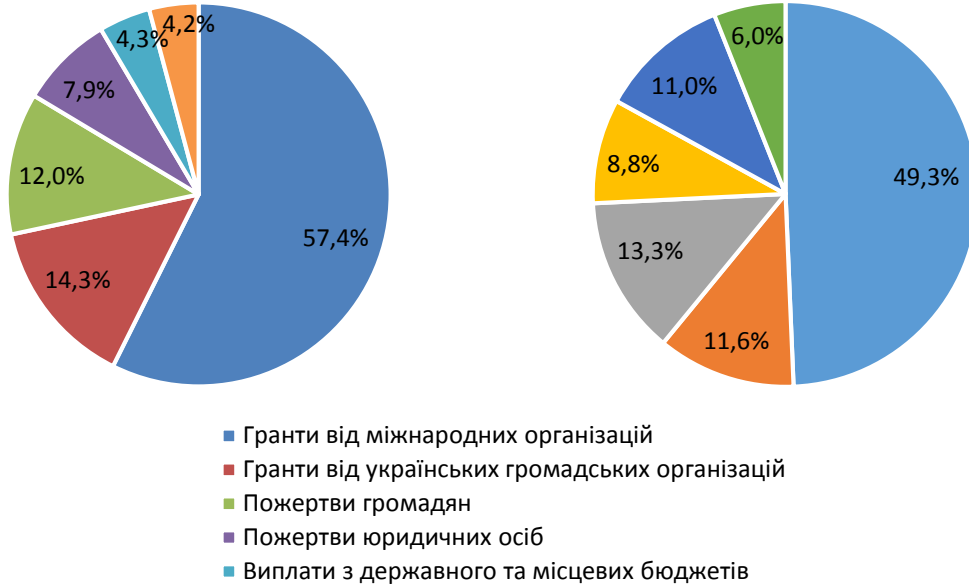
Загалом опитані організації демонструють досить високий рівень розвитку внутрішніх систем і стандартів. «Молоді» організації трохи поступаються «старим» за критерієм наявності внутрішніх документів (місії, стратегічного плану, операційного плану тощо) та системою моніторингу і оцінки, але, порівнюючи дані 2016 та 2018 років, бачимо, що цей розрив скорочується. Варто також пам'ятати про те, що дані про внутрішні системи і стандарти базуються на самооцінці організацій, а отже, складно зробити висновок про їхню якість.

У будь-якому разі в цій сфері завжди залишається простір для вдосконалення, і організації висловлюють зацікавленість у тренінгах зі стратегічного планування, моніторингу та оцінки, а також стандартів надання допомоги (див. розділ «Потреби у навчанні та іншій підтримці»).

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ

Опитані організації дуже сильно різняться за обсягом річного бюджету. 14% зазначили, що їхній бюджет дорівнює 0 грн, 55% мають бюджет до 500 000 грн, 15% – до 1 000 000 грн і 16% – більше. Цікаво, що 2016 року розподіл організацій за обсягом річного бюджету був майже такий самий (0 грн – 13%; до 500 000 грн – 54%; до 1 000 000 грн – 16%; більше 1 000 000 грн – 17%).

Джерела фінансування організацій: 2016 vs. 2018

Якщо подивитися на джерела фінансування організацій, бачимо, що 2018 року трохи зменшився відсоток грантів від міжнародних та українських організацій і збільшився відсоток державного фінансування. Однак більша частина середньостатистичного річного бюджету припадає на гранти від міжнародних (49,3%) та українських (11,6%) організацій. Далі йдуть пожертви громадян (13,3%), виплати з державного та місцевих бюджетів (11,0%), пожертви юридичних осіб (8,8%) і доходи від власної підприємницької діяльності (6,0%). Якщо зважити ці відсотки на фактичний обсяг річного бюджету окремо взятих організацій, то збільшується частка грантів від міжнародних організацій (59,3% у 2018 р.) і зменшуються частки пожертв від громадян (7,3%) та доходів від власної підприємницької діяльності (3,4%).

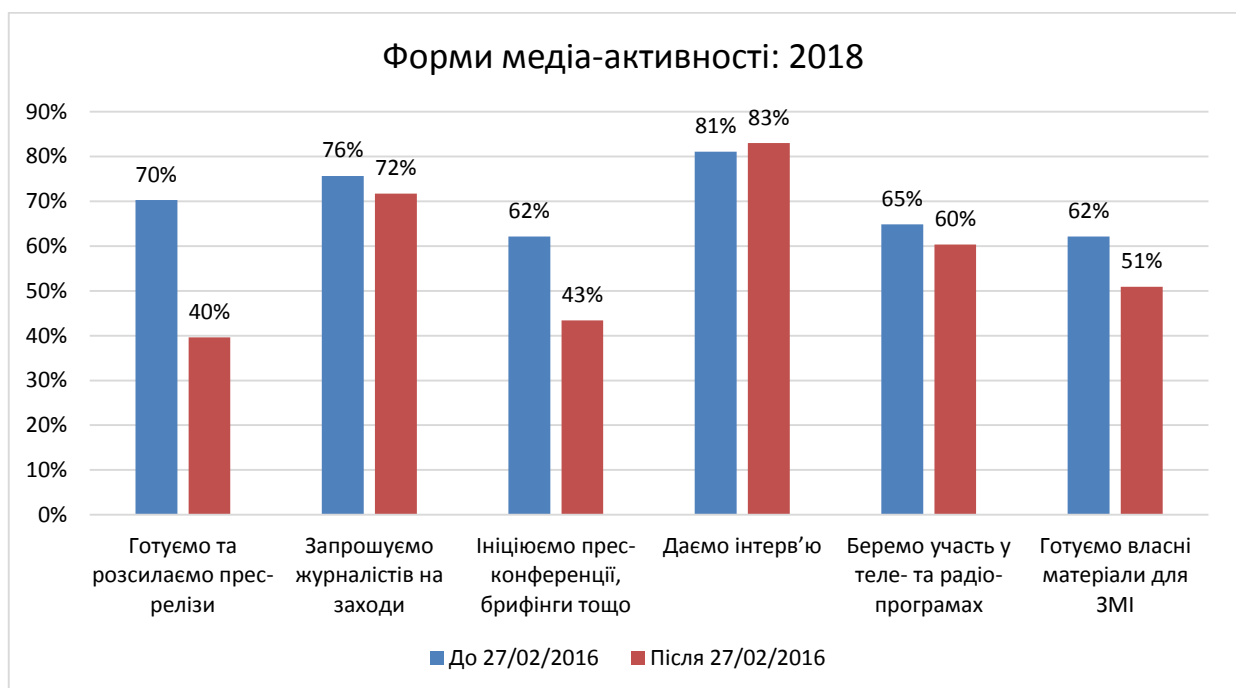
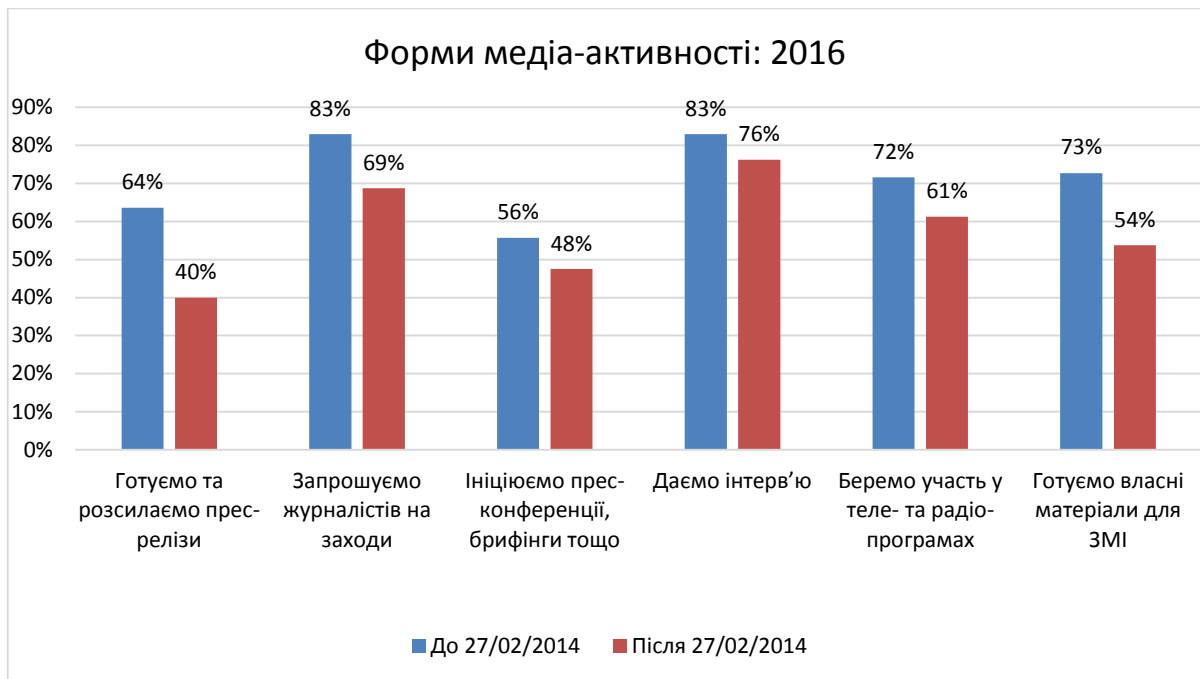
Хоча більшість організацій покладаються переважно на міжнародне фінансування, окремі організації зазначали, що їхнє основне джерело – виплати з державного і місцевого бюджетів, пожертви громадян, пожертви юридичних осіб і власна підприємницька діяльність. Таким чином, якщо для одних організацій ці джерела не задіяні, то інші якраз мають у цій сфері певні напрацювання, що створює потенціал для обміну досвідом і навчання. Тим більше, що в організацій є розуміння того, що місцеві джерела важливі для забезпечення фінансової стійкості, про що свідчить кількість зацікавлених у тренінгах з місцевого фандрейзингу (див. розділ «Потреби у навчанні та іншій підтримці»).

МЕДІА-АКТИВНІСТЬ

Порівнюючи інструменти медіа-активності, які організації використовували у 2016 та 2018 роках, бачимо, що зараз менше «молодих» організацій мають сайти, натомість більше і «старих», і «молодих» організацій мають сторінки і групи у соціальних мережах. Скоротилася різниця між «старими» і «молодими» організаціями за наявністю логотипів і презентаційної продукції. Та якщо у випадку з логотипами збільшився відсоток «молодих» організацій, які тепер їх також мають, то у випадку з презентаційною продукцією зменшився відсоток «старих» організацій, які її мають. Можна припустити, що зараз організації активніше використовують різні онлайн-технології і тому презентаційна продукція стала менш запитана.

І 2016 року, і 2018 року спостерігалася різниця між «старими» та «молодими» організаціями за різними формами медіа-активності – «старі» організації більше готують прес-релізи, запрошують журналістів на заходи, проводять прес-конференції та брифінги, беруть участь у теле- та радіопрограмах і готують власні матеріали для ЗМІ. Єдина позиція, за якою «молоді» організації обігнали «старих» 2018 року, – це участь в інтерв'ю. Водночас інтерв'ю є найбільш популярною формою медіа-активності, яку здійснюють 81% «старих» і 83% «нових» організацій. Найбільший розрив між «старими» та «молодими» організаціями спостерігається за такими позиціями, як розсилка прес-релізів, організація прес-конференцій і брифінгів та підготовка власних матеріалів для ЗМІ. Ці форми медіа-активності потребують певних знань та навичок, і тренінги з медіа-грамотності могли б скоротити наявний розрив.

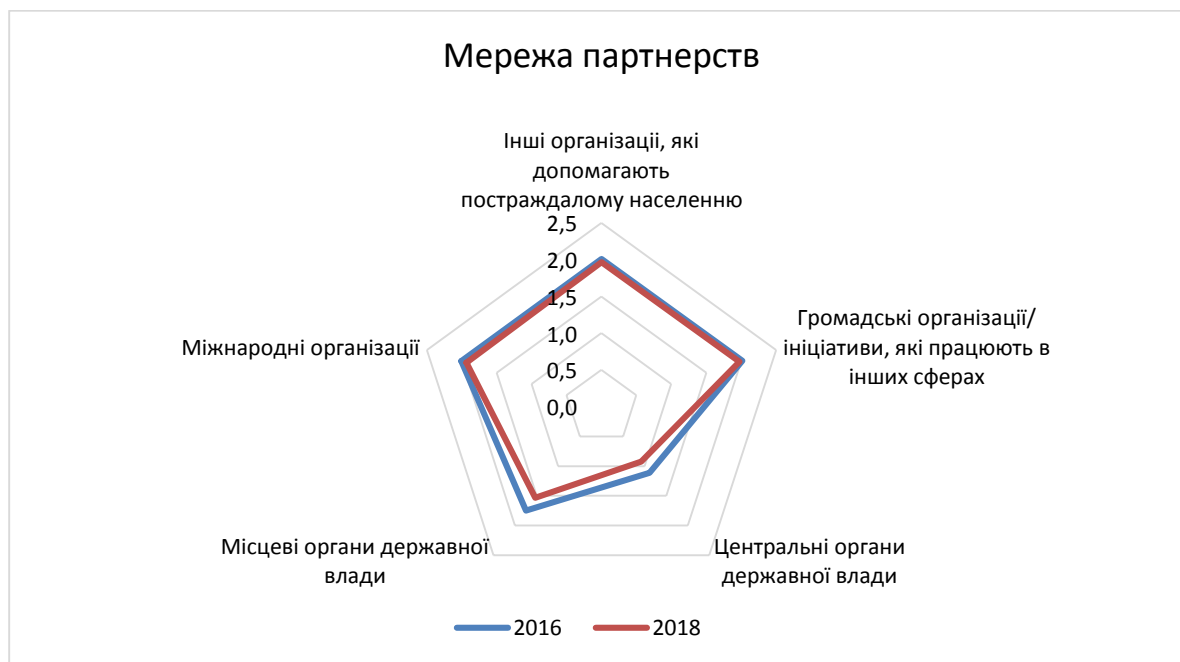
Загальна кількість організацій, які готують річні звіти про свою діяльність (окремо від звітів за проектами), зменшилася у 2018 році порівняно з 2016 роком. Водночас збільшився розрив між «старими» та «молодими» організаціями: 2018 року 70% «старих» і лише 45% «молодих» організацій (які працюють більше року) зазначили, що вони готують річні звіти. Зменшилася також частка тих організацій, які включають до складу річного звіту фінансовий звіт (2018 р. вона становила 77% для «старих» організацій і 65% – для «молодих» організацій).

Утім, підготовка річних звітів є важливим елементом прозорості організацій і передумовою для розбудови зв'язків із цільовою аудиторією, партнерами і донорами. Тому під час тренінгів з підвищення організаційної спроможності варто звертати окрему увагу на необхідність звітування про діяльність організації загалом (окремо від звітів за проектами, які подають донорам).

Загалом бачимо, що більшість опитаних організацій мають необхідні передумови для здійснення медіа-активності. Дехто досяг більшого в цьому напрямі, дехто тільки розвиває його. Для менш досвідчених організацій головне завдання – створення та просування сторінок у соціальних мережах і сайтів, налагодження контактів із журналістами, напрацювання досвіду організації медіа-заходів і створення медіа-матеріалів. Для більш досвідчених актуальними лишаються питання позиціювання себе в соціальних мережах, розширення кола прихильників, зміцнення своєї впізнаваності та авторитету серед цільової аудиторії та партнерів. Як і в інших сферах організаційного розвитку, тут є простір для обміну досвідом і навчання у форматі «рівний – рівному». Тим більше, що принаймні третина організацій обрали як пріоритетні теми для навчання роботу зі ЗМІ, роботу із соціальними мережами, інфографіку та візуалізацію даних (див. розділ «Потреби у навчанні та іншій підтримці»).

ПАРТНЕРСТВА

Інтенсивність взаємодії обраховано як суму ствердних відповідей за всіма видами взаємодії, поділену на загальну кількість опитаних організацій

І 2016 року, і 2018 року опитані організації найактивніше взаємодіяли з іншими організаціями/ініціативами, які допомагають постраждалому населенню, а також організаціями, які працюють в інших сферах. На другому місці – міжнародні організації, на третьому – місцеві органи державної влади, на четвертому – центральні органи державної влади. До того ж інтенсивність взаємодії з останніми двома категоріями знизилася 2018 року порівняно з 2016 роком.

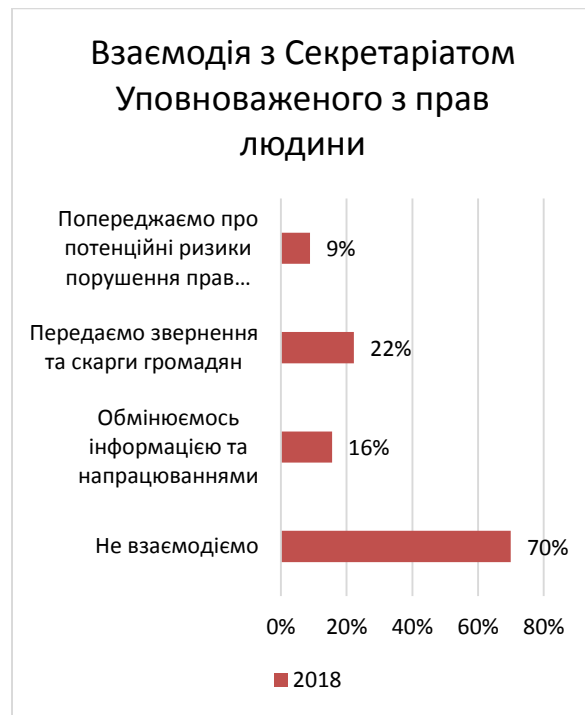
Якщо подивитися детальніше на складники такої взаємодії, бачимо певні відмінності між 2016 і 2018 роками. Відповідаючи на запитання щодо взаємодії з іншими організаціями, які надають підтримку постраждалому населенню, 70% опитаних зазначили, що вони обмінюються інформацією та напрацюваннями (75% у 2016р.), 66% проводять спільні заходи (75% у 2016р.), 61% працюють у мережах/коаліціях для просування інтересів постраждалого населення (51% у 2016р.). Таким чином організації почали менше взаємодіяти між собою у повсякденній роботі, але більше працювати у мережах/коаліціях.

Подібна тенденція спостерігається і у взаємодії з організаціями, які працюють в інших сферах: 2018 року було трохи менше організацій, які проводять спільні заходи (62% проти 70%), але більше організацій, які працюють у мережах/коаліціях (58% проти 54%). До того ж відсоток організацій, які обмінюються інформацією та напрацюваннями, залишився без змін (78%).

2018 року опитані організації зазначили менше різних форм взаємодії з центральними органами державної влади: 38% обмінюються інформацією та напрацюваннями (40% у 2016 р.), 43% доповнюють роботу органів влади там, де їхній ресурс недостатній (48% у 2016.), 28% моніторять роботу центральних органів влади та оприлюднюють результати (38% у 2016р.), 27% беруть участь у виробленні державної політики у сфері захисту постраждалого населення (34% у 2016 р.). До того ж відсоток організацій, які взагалі не взаємодіють з центральними органами влади, майже не змінився (27% у 2018р. проти 26% у 2016р.).

Відповідаючи на запитання про взаємодію з місцевими органами державної влади, 2018 року більше організацій вказали, що вони взагалі не взаємодіють з ними (12% проти 7% у 2016р.), і менше організацій зазначили різні форми взаємодії: 59% обмінюються інформацією та напрацюваннями (70% у 2016р.), 37% моніторять роботу місцевих органів влади (46% у 2016р.). Відсоток організацій, які беруть участь у виробленні місцевої політики у сфері захисту постраждалого населення, майже не змінився: 58% у 2018р. проти 59% у 2016р.

І 2016 року, і 2018 року опитані організації продемонстрували активну взаємодію з міжнародними організаціями та фондами: 79% беруть участь у публічних заходах і навчанні, що пропонують міжнародні організації (77% у 2016р.), 66% здійснюють проекти за їхньої підтримки (71% у 2016р.), 49% беруть участь у зустрічах з експертами, конкурсних комісіях, стратегічних сесіях міжнародних організацій (52% у 2016р.). Таким чином, половина опитаних організацій не лише отримують грантові кошти, а й виступають як повноцінні партнери міжнародних організацій, беручи участь у процесах прийняття рішень. Водночас залишається невеликий відсоток організацій (7% у 2016р. і 2018р.), які наразі не взаємодіють з міжнародними організаціями і для яких це може бути стратегічним пріоритетом на майбутнє.

Взаємодія організацій з регіональними представниками/координаторами Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини залишилася на такому самому рівні, як і 2016 року: 26% організацій обмінюються з ними інформацією та напрацюваннями (23% у 2016р.), 22% передають звернення та скарги громадян (23% у 2016р.), 10% попереджають про потенційні ризики порушення прав постраждалого населення (12% у 2016р.). 63% організацій зазначили, що вони взагалі не взаємодіють з регіональними представниками/координаторами Уповноваженого (у 2016р. це питання було сформульовано трохи по-іншому: 50% зазначили, що вони не взаємодіють з регіональними представниками і 13% – що вони взаємодіють лише із Секретаріатом, але не з регіональними представниками).

2018 року організаціям було поставлено окреме запитання про їхню взаємодію із Секретаріатом Уповноваженого. Відповідаючи на це запитання, 16% організацій вказали, що вони обмінюються інформацією та напрацюваннями, 22% – передають звернення та скарги громадян, 9% – попереджають про потенційні ризики порушення прав постраждалого населення. 70% організацій зазначили, що вони взагалі не взаємодіють із Секретаріатом Уповноваженого.

Порівняно слабка взаємодія організацій із Секретаріатом і регіональними представниками/координаторами Уповноваженого може бути пов'язана з двома чинниками: (1) не всі організації мають достатній правозахисний потенціал, щоб компетентно відстежувати порушення прав постраждалого населення і передавати відповідну інформацію представникам Уповноваженого; (2) активність самих регіональних представників/координаторів може бути недостатньою в окремих областях. Для поліпшення взаємодії Уповноваженого з громадським сектором можна рекомендувати організацію навчання представників громадських організацій основам прав людини та громадського моніторингу із залученням регіональних представників/координаторів.

ПОТРЕБИ У НАВЧАННІ ТА ІНШІЙ ПІДТРИМЦІ

І 2016 року, і 2018 року опитані організації виявляли високу зацікавленість у навчанні. 2016 року вони могли обирати необмежену кількість тем зі списку, а 2018 року їм треба було обрати п'ять пріоритетних тем. Тому 2018 року кожна тема набрала менше відсотків, але порядок тем залишився подібним. Найбільш запитаними залишаються такі теми, як міжнародний і місцевий фандрейзинг, розробка проектних пропозицій, проектний/програмний менеджмент.

Моніторинг і захист прав постраждалого населення обрали пріоритетною темою для навчання 27% організацій. Однак, відповідаючи на наступне запитання щодо їхньої зацікавленості у проведенні моніторингу разом із Секретаріатом Уповноваженого з прав людини, 90% організацій вказали, що вони готові брати участь у такому моніторингу і зазначили, що для цього їм потрібен тренінг з методології моніторингу (62%), експертна підтримка в процесі здійснення моніторингу (49%) і фінансова підтримка (73%).

Щодо іншої підтримки, яка була б необхідна організаціям для ефективнішої роботи, більшість назвали різні види навчання та консультативну підтримку (обмін досвідом, стажування, менторство), а також фінансову та матеріально-технічну підтримку. Цікаво, що навчання та консультативна підтримка були на першому місці, а фінансова – на другому за кількістю згадувань, що вказує на те, що організації розуміють важливість розвитку людського потенціалу й усвідомлюють цінність обміну досвідом і інформацією з досвідченішими колегами.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Загалом дослідження показало, що у проміжку часу між 2016 і 2018 роками не відбулося загальної професіоналізації організацій, які надають підтримку населенню, постраждалому внаслідок конфлікту. Безумовно, деякі організації розвинули свої внутрішні системи і стандарти, але за останні два роки виникло чимало нових організацій та ініціатив, які потребують підтримки від більш досвідчених колег та міжнародної спільноти. Варто також враховувати, що в опитуванні 2018 року переважно брали участь менш розвинуті організації, адже вони були більше зацікавлені у подальшому навчанні та співпраці.

Відмінності, які існували 2016 року між організаціями, що виникли до лютого 2014 року, і тими, що виникли пізніше, загалом простежуються і 2018 року. Найбільший розрив між «старими» і «молодими» організаціями залишається за таким показником, як наявність штатних працівників та оплачуваних посад. За такими показниками, як наявність внутрішніх документів (місії, стратегічного плану тощо), проведення комплексного моніторингу й оцінки своєї діяльності, медіа-активність, розрив між «старими» та «молодими» скоротився, і «молоді» організації навіть обігнали «старих» за окремими позиціями (наприклад, наявність сторінок/груп у соціальних мережах або участь в інтерв'ю). Досить несподівано збільшився розрив між «старими» і «молодими» організаціями за таким показником, як підготовка та розповсюдження річних звітів про свою діяльність – 2018 року набагато менше «молодих» організацій зазначили, що вони готують річні звіти, і загалом зменшився відсоток тих, хто включає до складу річного звіту фінансовий звіт.

Зрозуміло, що «старі» організації мають більш розвинені відносини з міжнародними та місцевими фондами і відповідно – краще матеріальне забезпечення. Тому навряд чи можна очікувати, що розрив за таким показником, як наявність штатних працівників та оплачуваних посад, зникне у наступні роки. Проте інші показники не потребують суттєвого фінансового забезпечення (наприклад, розробка внутрішніх документів, впровадження комплексної системи моніторингу й оцінки, підготовка річних звітів тощо), тому за цими показниками «молоді» організації мають усі шанси досягти не нижчого рівня розвитку, аніж «старі». Для цього їм потрібне відповідне навчання та консультативна підтримка.

В цілому, опитані організації виявляють потужну зацікавленість у навчанні. Найбільш затребуваними залишаються такі теми, як міжнародний і місцевий фандрейзинг, розробка проектних пропозицій, проектний/програмний менеджмент. 27% організацій обрали як пріоритетну тему для навчання «Моніторинг та захист прав постраждалого населення». Відповідаючи на наступне запитання щодо їхньої зацікавленості у проведенні моніторингу разом із Секретаріатом Уповноваженого з прав людини, 90% організацій вказали, що вони готові брати участь у такому моніторингу, і зазначили, що для цього їм потрібен тренінг з методології моніторингу, експертна підтримка в процесі здійснення моніторингу та фінансова допомога.

Під час розроблення майбутніх навчальних програм варто максимально задіяти потенціал потужних центральних і регіональних організацій для проведення тренінгів та обміну досвідом у форматі «рівний – рівному», а також залучити регіональних представників/ координаторів Уповноваженого ВРУ з прав людини в якості учасників/спікерів. Самі навчальні заходи мають бути максимально інтерактивними, коли учасники/ці можуть навчатись один в одного, а тренер фасилітує процес. Окрім тренінгів, можна проводити стажування на базі більш потужних організацій, а також сприяти створенню коаліцій з-поміж організацій різного рівня, щоб менш досвідчені мали змогу навчатись в більш досвідчених під час спільної підготовки проектних пропозицій та безпосередньої роботи з виконання проектів. Аби зміцнити адвокасі-потенціал менш потужних організацій, рекомендується включати такі організації до різноманітних просвітницьких та адвокасі кампаній, а також залучати їх до діяльності з просування законодавчих змін, спрямованих на захист прав постраждалого населення.

Додаток. Географічний розподіл організацій та ініціатив, що брали участь в оцінюванні 2018 року

	Кількість орг.
Київ і Київська обл.	6
Київ	4
Київська обл.	2
Центр і Північ	16
Вінницька	1
Житомирська	3
Черкаська	4
Полтавська	2
Кіровоградська	2
Сумська	2
Чернігівська	2
Донецька та Луганська обл.	21
Донецька	15
Луганська	6
Схід	32
Запорізька	16
Дніпропетровська	7
Харківська	9
Південь	7
Херсонська	0
Миколаївська	0
Одеська	7
Захід	8
Закарпатська	0
Львівська	2
Івано-Франківська	1
Чернівецька	3
Тернопільська	0
Волинська	0
Рівненська	0
Хмельницька	2
Всього	90

Територіальне охоплення

	Кількість орг.
Тільки свій населений пункт	17
Район	5
Область	35
Кілька областей	17
Вся Україна	16
Всього	90